Asinchroninis programavimas

Karolis Ryselis

Kauno Technologijos Universitetas

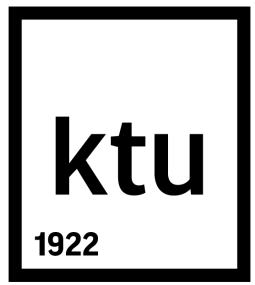

Q: How do you change a lightbulb in concurrent programming?
A: You take the lamp to a secure area so nobody else can try to change the lightbulb while you're changing it.

Paskaitos turinys

ktu 1922

Gijų naudojimo trūkumai

Tiesioginis gijų naudojimas turi trūkumų:

- Nėra galimybės grąžinti suskaičiuotą reikšmę iš gijos;
- Jei gijoje įvyksta išimtinė situacija (*exception*), nėra galimybės jos apdoroti.

Šias problemas sprendžia asinchroninės užduotys.

Asinchroninės užduotys

- Asinchroninės užduotys vykdomos paleidžiant vieną giją lygiagrečiai, o pagrindinė gija toliau tęsia darbą.
- Asinchroninės užduotys naudingos, kai reikia vykdyti ilgai trunkančią operaciją, jos vykdymo metu lygiagrečiai atlikti kitus veiksmus, kuriems nereikia asinchroninės užduoties rezultato, arba su rezultatu atliekamus veiksmus atlikti nepagrindinėje gijoje.
- Kiekviena asinchroninė užduotis nebūtinai turi atliekama atskiros gijos.

Asinchroninės užduotys

- Asinchroninės užduotys gali būti taikomos programoms su naudotojo sąsaja.
- Naudotojui atlikus tam tikrą veiksmą gali būti paleidžiama asinchroninė užduotis, kuri neblokuoja naudotojo sąsajos, o apskaičiavus rezultatą naudotojo sąsaja atsinaujina.

Task

- .NET karkasas turi klasę `Task`. Klasė yra naudojama asinchroninėms užduotims kurti ir vykdyti.
- Taip pat palaikomi **`async`** ir **`await`** raktiniai žodžiai, skirti palengvinti darbą su asinchroninėmis užduotimis.

Pagrindiniai `Task` metodai ir savybės

Konstruktorius

Klasė turi keletą konstruktorių. Visi jie priima parametrą `action`, kuris nurodo, kokį metodą ar delegatą reikia vykdyti asinchroniškai.
Papildomai galima paduoti tokius parametrus:

- `cancellationToken` — skirtas užduoties atšaukimo valdymui.
- `creationOptions` — skirtas užduoties vykdymo parametrų valdymui, pvz., galima nurodyti, kad užduočių vykdymo planuoklė stengtųsi vykdytų užduotis ta tvarka, kuria jos buvo paleistos.
- `state` — jei `action` priima parametrą, `state` nurodo jo reikšmę.

`Result`

Blokuoja giją ir, pasibaigus užduoties vykdymui, grąžina `Task` rezultatą.

`Wait()`

Blokuoja kviečiančią giją kol užduotis baigs darbą.

Pagrindiniai `Task` metodai

`ContinueWith(Func<Task, TResult> continuation)`

Metodas priima delegatą, kuris bus iškviečiamas pasibaigus užduoties vykdymui su tos užduoties rezultatu. Delegatas taip pat bus vykdomas asinchroniškai, o pats metodas grąžina naują užduotį. Kadangi metodas kviečiamas vienai užduočiai ir grąžina naują užduotį, galima sudaryti visą `ContinueWith` kreipinių grandinę.

`Run(Action action)`

Parametru priima metodą ar delegatą ir jį vykdo asinchroniškai, grąžina naują `Task` objektą. Metodas yra statinis. Metodas paleidžia naują giją ir veiksmus vykdo joje, dėl to naudingiau operacijoms, naudojančioms CPU resursus.

Pagrindiniai `Task` metodai

`WhenAll(Task[] tasks)`

Priima `Task` objektų masyvą ir grąžina naują `Task` objektą, kuris bus įvykdytas, kai bus įvykdytos visos perduotos užduotys. Sukurtos naujos užduoties rezultatas yra visų užduočių rezultatų masyvas.

`WhenAny(Task[] tasks)`

Priima `Task` objektų masyvą ir grąžina naują `Task` objektą, kuris bus įvykdytas, kai bus įvykdyta greičiausia užduotis. Sukurtos naujos užduoties rezultatas yra greičiausios užduoties rezultatas.

Pagrindiniai `Task` metodai

`Exception`

Jei vykdant užduotį įvyko išimtinė situacija, ši savybė turės `AggregateException` tipo reikšmę, kuria naudojantis galima pasiekti ir viduje iškilusią išimtinę situaciją.

Lygiagretus funkcinio programavimo stiliaus quicksort algoritmas

```
private static List<int> GetSorted(List<int> listToSort, int depth)
{
    if (listToSort.Count == 0) {
        return listToSort;
    }
    var pivot = listToSort[0];
    var lowerPart = listToSort.Skip(1).Where(item => item < pivot).ToList();
    var newLower = depth >= 0 ?
        Task.Run(() => GetSorted(lowerPart, depth - 1)) :
        Task.FromResult(GetSorted(lowerPart, depth - 1));
    var higherPart = listToSort.Skip(1).Where(item => item >= pivot).ToList();
    var newHigher = GetSorted(higherPart, depth - 1);
    return newLower.Result
        .Concat(new List<int> { pivot })
        .Concat(newHigher)
        .ToList();
}
```

Asinchroniniai metodai

- Kuriant asinchronines programas nėra būtina pačiam kurti `Task` objektų ir naudoti tęsinio metodų ar kitų priemonių.
- Užduotis kurti ir rezultatus iš jų paimti galima naudojantis raktiniais žodžiais `async` ir `await`.
- Metodą galima pažymėti raktiniu žodžiu `async`. Tokio metodo grąžinamas tipas turi būti įdėtas į `Task` tipą, kitaip C# kompiliatorius nekompiliuos programos.
- `async` metodo `return` sakinys turi grąžinti ne patį `Task` objektą, o reikšmę, kuri jame saugoma — C# kompiliatorius ją įdės į `Task` objektą ir grąžins jį.

Asinchroniniai metodai

- Jei metodas pažymėtas `async` raktiniu žodžiu, jo grąžinamą reikšmę „išsiimti“ iš užduoties galima naudojant raktinį žodį `await`.
- `await` sustabdo metodo vykdymą, kol `async` metodo rezultatas bus suskaičiuotas.
- `await` raktinį žodį galima naudoti tik `async` metode.
- Naudojant asinchroninius metodus nebūtinai kuriamos papildomos gijos – išnaudojamas esamas gijų telkinys, o kol vieni metodai sustabdyti su `await`, vykdomi kiti.
- Dėl to asinchroniniai metodai geriau tinka ten, kur nėra išnaudojamas CPU.

Orų patikrinimas OpenWeatherAPI asinchroniškai

```
public class OpenWeatherApi
{
    private readonly string _apiKey = File.ReadAllText("api_key.txt");

    private async Task<Stream> MakeOpenWeatherRequest(int cityId)
    {
        const string apiRoot = "http://api.openweathermap.org/";
        using var client = new HttpClient();
        return await client.GetStreamAsync(
            $"{apiRoot}data/2.5/weather?id={cityId}&appid={_apiKey}"
        );
    }
```

Orų patikrinimas OpenWeatherAPI asinchroniškai

```
    private async Task<double> ParseResponse(Stream jsonResponse)
    {
        var jsonObject = await JsonDocument.ParseAsync(jsonResponse);
        var root = jsonObject.RootElement;
        var main = root.GetProperty("main");
        return main.GetProperty("temp").GetDouble();
    }

    private double KelvinToCelsius(double kelvins)
    {
        return kelvins - 273.15;
    }

    public async Task<double> GetTemperatureAsync(int cityId)
    {
        var jsonStream = await MakeOpenWeatherRequest(cityId);
        var temperatureInKelvins = await ParseResponse(jsonStream);
        return KelvinToCelsius(temperatureInKelvins);
    }
}
```

Orų patikrinimas OpenWeatherAPI asinchroniškai

```
    var cities = new Dictionary<int, string>
    {
        {598098, "Klaipėda"},
        {593116, "Vilnius"},
        {596128, "Panevėžys"},
        {597231, "Marijampolė"},
        {598316, "Kaunas"},
    };
    var tasks = cities
        .Select(async cityData =>
        {
            var (cityId, cityName) = cityData;
            var response = await api.GetTemperatureAsync(cityId);
            return new Tuple<string, double>(cityName, response);
        })
        .ToList();
    var responses = await Task.WhenAll(tasks);
    foreach (var response in responses)
    {
        var (cityName, temperature) = response;
        Console.WriteLine($"{cityName}: {temperature:F2}");
    }
}
```

Kas vyksta asinchroniniame metode

```
{
    const string apiRoot = "http://api.openweathermap.org/";
    using var client = new HttpClient();
    return await client.GetStreamAsync(
        $"{apiRoot}data/2.5/weather?id={cityId}&appid={_apiKey}"
    );
}
```

1. Vykdomas kodas iki `await` sakinio
2. Paleidžiamas `GetStreamAsync` vykdymas
3. `GetStreamAsync` vykdymo metu reikia laukti, kol grįš atsakymas iš serverio – kontrolė grąžinama `MakeOpenWeatherRequest` metodui.
4. `MakeOpenWeatherRequest` metodas naudoja `await`, dėl to kontrolė grąžinama kviečiančiam metodui
5. Kai kviečiantis metodas nebeturi jokio darbo ir `GetStreamAsync` jau grąžino reikšmę, tęsiamas `MakeOpenWeatherRequest` vykdymas.

Programavimas naršyklėje

- Naršyklėje atvaizuojamas turinys aprašomas HTML.
- Aprašyto HTML stilius aprašomas CSS.
- Užkrautą HTML turinį galima modifikuoti naudojant JavaScript programavimo kalbą.

JavaScript

- Kalba sukurta 1995 m.
- Vėliau kalbos standartizavimą perėmė ECMA.
- ECMA formalizavo kalbos specifikaciją ECMAScript, o JavaScript yra ECMAScript realizacija.
- JavaScript buvo sukurta naudoti naršyklėje.
- Atsiradus ES6 standartui JavaScript kalba pradėta naudoti serveriuose.
- Pagrindinė implementacija — Node.
- Kalba daugiausia naudojama saityno serveriuose, bet galima kurti ir kitokias programas.

JavaScript kalbos bruožai

- JavaScript buvo kuriama kaip kalba papildyti Java. Java turėjo būti naudojama serveryje, JavaScript — naršyklėje. Dėl to panašūs kalbų pavadinimai bei sintaksė.
- JavaScript yra dinamiškai tipizuota kalba, kintamieji paskelbiami naudojant raktinius žodžius `let` ir `const`.
- JavaScript palaiko objektinį programavimą, bet objektus galima kurti ir neturint klasės.
- Javascript palaiko funkcinį programavimą — masyvai turi `map`, `filter`, `reduce` metodus, funkcijas galima perduoti kaip parametrus kitoms funkcijoms.

Įvykiais paremtas programavimas

- JavaScript programavimas naršyklėje remiasi įvykių modeliu — yra aibė įvykių, kuriuos sukelia tam tikri veiksmai, kuriems įvykus galima vykdyti norimas funkcijas.
- Įvykiams veiksmai priskiriami iškviečiant norimo įvykio `addEventListener` funkciją.
- Tokią sąsają teikia naršyklė, pvz., priskirti funkciją, kuri turi būti vykdoma paspaudus mygtuką.
- Kitokiems veiksmams taikomas atgalinio iškvietimo (*callback*) modelis — funkcija atlieka tam tikrą veiksmą ir po to įvykdo parametru perduotą funkciją (*callback*).
- Toks modelis taikomas, pvz., darant asinchroninę užklausą į serverį — gavus atsakymą reikia įvykdyti norimą funkciją.

ECMAScript 6 — *Promise*

- ES6 standartas palengvino darbą su asinchroninėmis funkcijomis.
- Buvo pridėtas API, panašus į C# *Task* modelį.
- Asinchroninės funkcijos rezultatą, kuris dar nebūtinai suskaičiuotas, savyje turi `Promise` objektas.
- Darbas su `Promise` rezultatu vykdomas tam objektui kviečiant metodą `then`.
- `then` metodas grąžina naują `Promise` objektą, todėl `then` kreipinius galima jungti į grandinę, panašiai kaip C# `ContinueWith`.

Promise

Konstruktorius `Promise(fn)`

`fn` — funkcija, priimanti parametrus `resolve` ir `reject` (neprivalomas). Suskaičiuotas `fn` rezultatas perduodamas į `resolve`, įvykusi klaida — į `reject`.

`resolve(value)`

Sukuria `Promise` objektą, kurio rezultatas bus konstanta `value`.

`then(fn)`

Funkcija `fn` priima 1 parametrą — `Promise` suskaičiuotą reikšmę, ir su ja atlieka norimus veiksmus. `fn` grąžintas rezultatas bus įdėtas į naują `Promise` ir pasiekiamas tęsiant `then` grandinę.

Promise

`catch(err)`

Apdoroja *promise* grandinės vykdymo metu įvykusias klaidas.

Promise

```
const generateNumbers = new Promise(resolve => {
    setTimeout(() => {
        resolve([...Array(100000).keys()]);
    }, 1000);
});

generateNumbers.then(numbers => {
    return numbers
        .map(num => num * num)
        .reduce((acc, num) => acc + num);
}).then(squaredSum => {
    console.log(squaredSum);
}).catch(err => {
    console.log(err);
});
```

Promise

- Naudojant *Promise* nedidėja funkcijų sudėjimo gylis.
- Lengviau pačiam susikurti asinchroninę funkciją.
- Vis tiek reikia naudoti *callback* funkcijas `then` parametrams.

ES8: async / await

- ECMAScript 8 standartas (2017 m.) pridėjo `async` ir `await` raktinių žodžių palaikymą.
- Raktinis žodis `async` yra rašomas funkcijos apibrėžime. Jei funkcija pažymėta `async`, jos grąžinama reikšmė automatiškai įdedama į `Promise` ir tas `Promise` objektas yra grąžinamas.
- Raktinis žodis `await` yra rašomas prieš `async` funkcijos kreipinį. Jis palaukia, kol `async` funkcijos grąžintas `Promise` taps suskaičiuotas ir paima jo reikšmę.
- `await` galima naudoti **tik** `async` funkcijose.

ES8: async / await

- Dirbant naršyklėje visos įvesties ir išvesties operacijos (kreipimaisi į serverį ir pan.) turėtų būti asinchroninės.
- Naudojant JavaScript ar kitą kalbą, palaikančią `async` / `await` raktinius žodžius serveryje ar asmeniniame kompiuteryje tokios operacijos gali būti ir darbas su disku ir pan.
- `async` pažymėta funkcija grąžins `Promise` objektą, t.y., jei funkcija yra `async`, tai jos rezultatui galima tiek kviesti `then` metodą, tiek naudoti `await` raktinį žodį.

async / await

```
async function generateNumbers(count) {
    return [...Array(count).keys()];
}

async function getSquaredAsync() {
    try {
        const numbers = await generateNumbers(10000000);
        const squaredSum = numbers
            .map(num => num * num)
            .reduce((acc, num) => acc + num);
        console.log(squaredSum);
    } catch (e) {
        console.error(e);
    }
}

getSquaredAsync().then(()  => {
    console.log("Finished");
});
console.log("Calculating");
```

async / await

- Naudojant `async` / `await` nebelieka *callback* funkcijų.
- Klaidų apdorojimas tampa analogiškas nuosekliam kodui: įvykus išimtinei situacijai galima ją suvaldyti su *try-catch* bloku.
- JavaScript, asinchroninės funkcijos vykdymo metu įvykus išimtinei situacijai, grąžina tą pačią klaidą, o ne įdeda į kitą klaidą kaip C#.
- Kodą lengva skaityti, nes jis panašus į nuoseklų kodą.

JavaScript

- JavaScript varikliai palaiko tik vieną giją, tad asinchroninės funkcijos vykdomos pakaitomis įvykių cikle, o ne lygiagrečiai vienu metu.
- Dėl šios priežasties asinchronines funkcijas JavaScript verta naudoti tada, kai jų vykdymas blokuoja giją, nes reikia laukti, pvz., atsakymo iš serverio.

Gijos naršyklėje

- Asinchroninis programavimas naršyklėje leidžia išnaudoti vieną CPU giją.
- Naršyklė suteikia programuotojui sąsają kurti gijas.
- Gijos kuriamos pasinaudojant `WebWorker` sąsaja.
- `WebWorker` nėra ECMAScript standarto dalis, jį aprašo W3C ir WHATWG.

`WebWorker`

- `WebWorker` tipo objektas turi sąsają kurti gijoms ir apsikeisti žinutėmis tarp pagrindinės gijos ir sukurtos su `WebWorker`.
- Gijoje paleistas kodas turi apribojimų, pvz., jis negali dirbti su naršyklėje rodomu turiniu, kodas turi būti atskirame JavaScript faile.

WebWorker sąsaja

WebWorker(script)

Sukuria WebWorker, kurio vykdomas kodas nurodytas faile script. Faile turi būti aprašytas kintamasis pavadinimu onmessage, tipas — funkcija, priimanti įvykį su žinute.

onmessage(event)

Metodas, kuris priima žinutę iš WebWorker.

postMessage(message)

Siunčia žinutę tarp gijų. Jei kviečiamas kaip WebWorker metodas, siunčia žinutę tam WebWorker, jei kviečiamas iš WebWorker skripto, siunčia žinutę iš jo į pagrindinę giją.

WebWorker sumos skaičiavimas: pagrindinė gija

```
async function getSumAsync(numbers) {
    return new Promise(resolve => {
        const threadCount = 8;
        const chunkSize = numbers.length / threadCount;
        const partialSums = [];
        for (let i = 0; i < threadCount; i++) {
            const chunkStart = i * chunkSize;
            const chunkEnd = (i + 1) * chunkSize;
            const worker = new Worker("worker.js");
            worker.onmessage = event => {
                partialSums.push(event.data);
                if (partialSums.length === threadCount) {
                    resolve(partialSums);
                }
            };
            worker.postMessage(numbers.slice(chunkStart,
                                             chunkEnd));
        }
    })
}
```

WebWorker sumos skaičiavimas: WebWorker gija

```
onmessage = function (event) {
    const numbers = event.data;
    const sum = numbers.reduce((acc, num) => acc + num);
    postMessage(sum);
};
```